

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
The Structural Equation Model of Factors Affecting the Professional Learning
Community in Schools Under the Loei Primary Educational Service Area Office 1

คมสันต์ คำเทียม

พิมพอร์ สดเอี่ยม

Khomsan Khamthiam

Pim-on Sod-ium

มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus

E-mail: chissanapong.so@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 1 มีนาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 10 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 16 เมษายน 2567

Received: March 1, 2024; Revised: April 10, 2024; Accepted: April 16, 2024

บทคัดย่อ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงของคนในองค์กรจากการปฏิบัติงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่มีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่นั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.240 – 0.730 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.957

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กร และ บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) จากการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่

ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ อยู่ในระดับดี โดยมีค่า ไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 67.5 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 56 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.13954 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X^2/df) เท่ากับ 1.21 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.020 ค่า GFI เท่ากับ 0.982 ค่า AGFI เท่ากับ 0.962 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

Professional learning community is a process of creating change of people in the organization from working together and support each other with the objective To develop the learning of students together From studying related documents and research It can be seen that the factors that affect being a professional learning community of educational institutions in each area are both similar and difference It depends on the context of that area. The objectives 1) to study the level of factors affecting the professional learning community of the educational institution Under the Loei Primary Educational Service Area Office 1 2) To study the professional learning community level of the educational institution. Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office 1 3) To examine the consistency of the linear structural relationship model of factors affecting the professional learning community of educational institutions. Under the Loei Primary Educational Service Area Office 1, the sample group used in this research was administrators and teachers in educational institutions under the Loei Primary Educational Service Area Office 1, academic year 2022, totaling 500 people. The tools used in The research is a questionnaire, 5-level estimation model, with a reliability value of 1.00, a discriminatory power value between 0.240 - 0.730, a reliability value of 0.957.

The results of the research found that 1) Factors affecting the professional learning community of educational institutions Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office 1, consisting of transformational leadership Organizational structure and organizational atmosphere and culture has an overall average is at the highest level 2) the professional learning community of the educational institution Under the Loei Primary

Educational Service Area Office 1 has an overall average is at the highest level 3) from checking the consistency of the linear structural relationship model of factors affecting the professional learning community of educational institutions Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office 1, statistical values were obtained according to the model consistency index criteria. Is at a good level with a Chi-square value (Chi-square) equal to 67.5 at degrees of freedom (df) equal to 56, probability value (p-value) equal to 0.13954, relative chi-square value (X^2/df) is equal to 1.21, RMSEA value is equal to 0.020, GFI value is equal to 0.982, AGFI value is equal to 0.962, indicating that the model is consistent with the empirical data.

Keywords: The Structural Equation Model; Professional Learning Community

บทนำ

ในสภาวะสังคมโลกปัจจุบัน เป็นสังคมโลกเทคโนโลยีสารสนเทศไร้พรมแดนที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต ทั้งด้านการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนของสังคมโลก บนพื้นฐานของความรู้ การพัฒนาขีดความสามารถ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง วัฒนธรรม วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการพัฒนาให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในส่วนขององค์กรการศึกษา ต้องพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้นที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกรอบการเรียนรู้ในยุค Thailand 4.0 ที่มีเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อทักษะด้านอาชีพและการสร้างนวัตกรรมซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้อย่างมั่นคง หลักสูตรการสอนที่มุ่งพัฒนาด้านอาชีพซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่จะเปลี่ยนระบบและวิธีการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ. ศ. 2553 ที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้อย่างทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ (สถิตย์ กุลสอน, 2563)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือรวมพลังโดยมุ่งมั่นและส่งเสริม

กระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยมีการดำเนินการ อย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้ 1) มีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงของชั้นเรียน 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมพลังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย 4) มีการวิพากษ์ สะท้อนผลการทำงานพัฒนาผู้เรียน และ 5) มีการสร้างความหวังให้ทีมงาน (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2558 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ความรู้ นวัตกรรม และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครู โดย ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีองค์ประกอบสำคัญคือ เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่มีปัญหาเดียวกันมีการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกันแบบร่วมมือร่วมใจและมีสำนึกร่วมรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันจะต้องมีผู้นำซึ่งอาจจะเป็นผู้บริหารหรือครูที่มีประสบการณ์ เป็นผู้ใช้คำถามนำให้ผู้ร่วมวงทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการพูดคุยนั้น พูดถึงผู้เรียนเป็นหลัก มีการสร้างบรรยากาศ เสริมพลังบวกให้กับครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว มีกัลยาณมิตรในวิชาชีพ ปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรมของการทำงาน ครูผู้สอนเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ซึ่งในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษานั้น มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่หลายปัจจัยขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ (ไพพกา ผิดดำ, 2554)

จากการศึกษางานวิจัยของ วาสนา ทองทวีงยศ (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร 2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร และ 4) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ จากการศึกษางานวิจัยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของครู 2) ความรับผิดชอบในการทำงานของครู 3) เจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของครู 4) ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการโรงเรียน และ 5) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน ขณะที่ศึกษางานวิจัยของอภิสิทธิ์ อุคำ (2563) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) โครงสร้างโรงเรียน 3) บุคลากรและทีมงาน 4) วิสัยทัศน์และพันธกิจ และ 5) บรรยากาศและวัฒนธรรม และจากงานวิจัยของ Wolford (2011) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ระดมความคิดเห็นครูในการตัดสินใจ 3) จัดให้สมาชิกเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ 4) ผู้บริหารมีการทำงานเชิงรุก 5) สมาชิกเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน 6) ความรับผิดชอบร่วมและการให้รางวัล 7) การใช้และการให้อำนาจร่วมกัน และ 8) การส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นผู้นำ เป็นต้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่มีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในจังหวัดเลยมีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 1 เขต โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเลย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเลย อำเภอเชียงคาน อำเภอท่าลี่ อำเภอปากชม และอำเภอนาดูน มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 142 โรงเรียน จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งสิ้น 1,239 คน มีการนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดและมีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทางด้าน PLC อย่างต่อเนื่อง

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และเป็นข้อมูลในการศึกษาสำหรับนักวิจัยต่อไป

แนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ

จิตลดา หนูดอนทราย (2562) กล่าวว่า Professional Learning Community หรือ PLC มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg, & Niska, 2004 อ้างถึงใน วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2557) เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอธิบายว่าโรงเรียนมีความเป็นชุมชนมากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็นองค์กรกับชุมชนมีความแตกต่างกันที่ความเป็นชุมชนจะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับความเป็นองค์กรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดหลั่นกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ขณะที่ชุมชนจะใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยม และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพ ที่มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการ และยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยกัน แบบรวมกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิราวรรณ เพ็ชรนา (2563) กล่าวว่า PLC (Professional Learning Community) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg, & Niska, 2004) เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์ โดยอธิบายว่าการอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็น "องค์กร " นั้นน่าจะไม่เหมาะสมและถูกต้อง แท้จริงแล้วโรงเรียน มีความเป็น "ชุมชน" มากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็น "องค์กร" กับ "ชุมชน" มีความแตกต่างกันที่ ความเป็นชุมชนจะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม

แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ "ความเป็นองค์กร" ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดหลั่นกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างแบบตั้งตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) กล่าวว่า PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กร ที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน่วยงานสำคัญ คือ ความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทั้งวิชาชีพครูและนักเรียน ที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

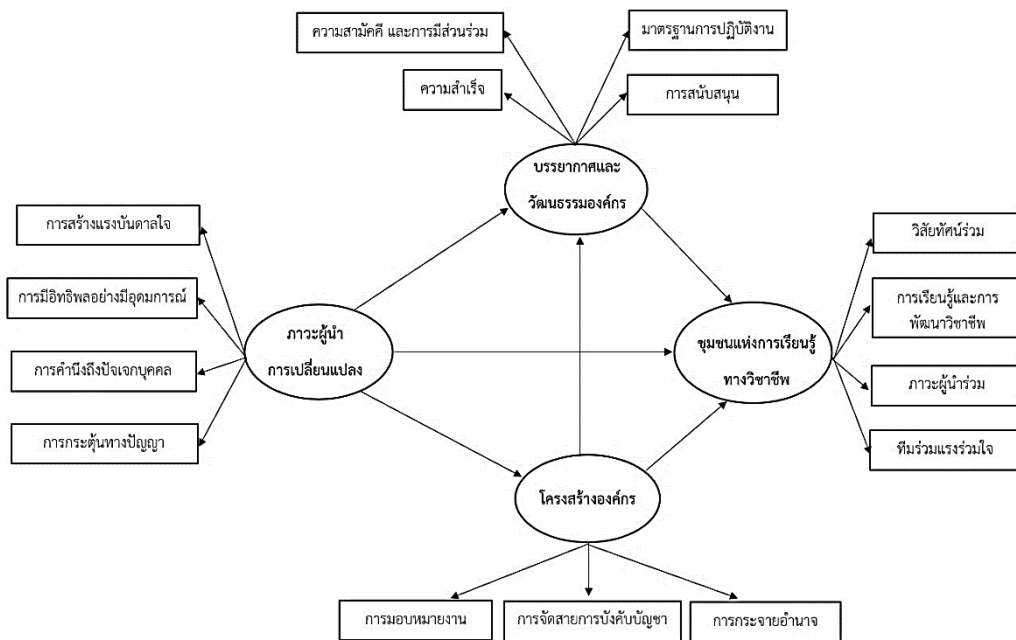
จากที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community หรือ PLC นั้น มาจากแนวคิดการพัฒนางานองค์กรแห่งการเรียนรู้ Organization Learning หรือ OL ของภาคธุรกิจ โดยคำว่า “องค์กร” จะมีความสัมพันธ์ของสมาชิกตามบทบาทหน้าที่ มีความยืดหยุ่นน้อยและไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ส่วนคำว่า “ชุมชน” จะมีความสัมพันธ์ของสมาชิกที่เกิดจากการมีค่านิยมและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งทำให้เห็นถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาการศึกษาจึงเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษามากกว่า ดังนั้น จึงได้นำแนวคิดนี้มาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษามีผลดีมากยิ่งขึ้น ทั้งต่อครูและต่อนักเรียน

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้โมเดลสมมติฐาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 142 โรงเรียน มีผู้บริหาร และครู รวมทั้งสิ้น 1,239 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 121 คน และ ครู จำนวน 1,118 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 42 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครู รวมทั้งสิ้น 500 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) การวิจัยในครั้งนี้ได้ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 20 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ เท่ากับ 400 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้นของผู้บริหารและครู เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาซึ่งผู้วิจัยพัฒนาจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการวิจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กร และ บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert)

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของเครื่องมือที่ใช้ และกำหนดข้อคำถามของตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝงตามกรอบตัวบ่งชี้และนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว

2.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการดังนี้

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนในการใช้ภาษาโดยเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงจำนวน 5 คนประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ 3) ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 4) ผู้บริหารสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และ 5) ครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับค่านิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.0

2) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบ (try Out) กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 15 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 15 คน และครูจำนวน 15 คน รวม 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation Coefficient) คัดเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) และนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.240 – 0.730 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.957 จำแนกรายตัวแปร มีค่าดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.297 – 0.621 และ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.838 โครงสร้างองค์กร มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.284 – 0.582 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.810 บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.270 – 0.686 และ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.869 และ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.295 – 0.676 และ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.890

3) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อใช้ขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถามถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้วย google form และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลแบบสอบถามและคัดแยกข้อมูลแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้กลับคืนมา และทำการวิเคราะห์ค่าสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่พัฒนาขึ้นว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ซึ่งหาค่าสถิติได้ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ความโด่ง เพื่อวิเคราะห์ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

4.2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และเพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่นำมาศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาโดยใช้สถิติ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ซึ่งเป็นการบูรณาการของสถิติวิเคราะห์ที่สำคัญคือวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล ดังนี้

4.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor analysis) ของตัวแปร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กร บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4.4. การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปร ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลโดยรวมระหว่างตัวแปร รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การประมาณค่าพารามิเตอร์

1) การกำหนดข้อมูลจำเพาะโมเดล (Specification of The model) ผู้วิจัยศึกษาว่าตัวแปรสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นประกอบด้วย ตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดล ว่าความสัมพันธ์ของโมเดลทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive Model) ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

2) ระบุค่าความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the Model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎที่ (t-rule) นั่นคือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมความแปรปรวนรวมของกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบโดยให้จำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า (t) และจำนวนตัวแปรสังเกตได้ (NI) ซึ่งนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมได้ กฎที่กล่าวว่าแบบจำลองจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2) (IN) (NI+1)$ และกฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive rule) เพื่อตรวจสอบเงื่อนไขพอเพียง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter Estimation of The model) ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าโดยใช้วิธีการ ML (Maximum likelihood) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุดเนื่องจากมีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระ จากมาตรวัด (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ผลที่ได้จะแสดงให้เห็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงและตัวแปรประจักษ์ ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในด้วยกัน (Beta, β) ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน (Gamma, γ) R^2 ของสมการโครงสร้าง และค่า R^2 ของตัวแปรประจักษ์ของตัวแปรแฝงภายใน และของตัวแปรแฝงภายนอก

4.5 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (goodness-of fit measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด โดยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังนี้

1) ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) χ^2 เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไค-สแควร์ มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มาก และค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ เป็นสัดส่วน χ^2/df เมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาก ค่าไค-สแควร์ก็จะยิ่งสูงมาก จนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า χ^2/df ซึ่งควรมีค่าไม่เกิน 2.00

3) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากโมเดลก่อนและหลังปรับโมเดล ฟังก์ชันความสอดคล้องก่อนปรับโมเดล ค่า GFI หากมีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54)

4) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดของความเป็นอิสระ (df) รวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง หากค่า AGFI มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ใช้เปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมติฐานการวิจัยว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใดค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป แสดงให้เห็นความสอดคล้องของโมเดล

6) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual: Standardized RMR) เป็นดัชนีที่วัดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คลาดเคลื่อนไปจากโมเดลทางทฤษฎี มีค่าน้อยกว่า .05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์

7) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Residual Error of Approximation: RMSEA) เป็นการวัดความแตกต่างต่อหน่วยขององศาของความเป็นอิสระ ค่า RMSEA ที่ 0.05 แสดงว่ามีความสอดคล้องมาก ถ้าค่าที่ได้สูงขึ้นถึง 0.08 แสดงว่าเกิดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าประชากร

8) ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (Critical N: CN) เป็นดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีแสดงความสอดคล้องของโมเดลได้ ใช้จุดตัดที่ $CN \geq 200$

9) เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนในการเปรียบเทียบความสอดคล้อง (Fitting Residuals Matrix) หมายถึง เมทริกซ์ที่มีผลต่างของเมทริกซ์ S และ Sigma ซึ่งประกอบด้วย ค่าความคลาดเคลื่อนทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Largest Standardized Residual) ระหว่างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่เข้าสู่วิเคราะห์กับเมทริกซ์ที่ประมาณได้ โดยค่าเศษเหลือเคลื่อนที่เข้าใกล้ศูนย์จะถือว่าโมเดลมีแนวโน้มสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความพอดีเศษเหลือเหมาะสมอยู่ระหว่าง -2 ถึง 2

10) การปรับโมเดล (Model Modification Index: MI) ผู้วิจัยปรับโมเดลบนพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลัก โดยตรวจสอบผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีค่าใดแปลกเกินความเป็นจริงหรือไม่และพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณกำลังสอง (Square Multiple Correlation) ให้มีความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาค่าความสอดคล้องรวม (Overall fit) ของโมเดลว่าโดย

ภาพรวมแล้วโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด และจะหยุดปรับโมเดลเมื่อพบว่า ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 2.00

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.20 ตำแหน่งครู ร้อยละ 89.80 วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.00 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 และ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.60 โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1 การศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 3 ปัจจัย ประกอบด้วยตัวแปรทั้งสิ้น 11 ตัวแปร ดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 ตัวแปร 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล โครงสร้างองค์การ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร 1) การมอบหมายงาน 2) การจัดสายการบังคับบัญชา และ 3) การกระจายอำนาจ บรรยากาศขององค์กร ประกอบด้วย 4 ตัวแปร 1) การสนับสนุน 2) ความสามัคคีและการมีส่วนร่วม 3) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 4) ความสำเร็จ

จากการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ตามลำดับ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการจัดสายการบังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการมอบหมายงาน และการกระจายอำนาจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสนับสนุน ความสามัคคีและการมีส่วนร่วม และมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2. การศึกษาระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 3) ภาวะผู้นำร่วม และ 4) ทีมร่วมแรงร่วมใจ

จากการวิเคราะห์ระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวแปร วิสัยทัศน์ร่วม

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และ ภาวะผู้นำร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และ ทีมร่วมแรงร่วมใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ โดยมีค่า ค่า ไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 67.5 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 56 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.13954 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.21 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.020 ค่า GFI เท่ากับ 0.982 ค่า AGFI เท่ากับ 0.962 โดยอยู่ในเกณฑ์ความสอดคล้อง ระดับดี ทั้งหมด แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

จากการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลการวิจัย 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร และ ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ปัจจัยทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการ กระบวนการบริหารจัดการที่ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ปฏิสัมพันธ์ที่ผู้บริหารและคณะครูมีต่อกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย อีกทั้ง โครงสร้างองค์กร ยังเป็นระบบที่แสดงความสัมพันธ์ของงาน ความรับผิดชอบต่อการรายงานและการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของบุคคลและฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กรและบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ในที่สุด ส่วนบรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาพการณ์ที่ครูและบุคลากรในโรงเรียนเข้าใจนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แสดงความคิดเห็นและยอมรับในความแตกต่างของแต่ละคนได้อย่างอิสระ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ สีสันบุญ (2564) ที่พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์กร และด้านบรรยากาศและวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการศึกษาระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ภาวะผู้นำร่วมและ ทีมร่วมแรงร่วมใจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดย วิสัยทัศน์ร่วม เป็นการสร้างวิสัยทัศน์ของคนใน

องค์กรให้สามารถมองเห็นภาพและมีความต้องการที่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับสถานศึกษา หรือระดับเครือข่าย หรือระดับชาติ และแสดงบทบาทในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อีกทั้งภาวะผู้นำร่วม เป็นการทำงานของกลุ่มคนที่สามารถเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้ในแต่ละโอกาส และยังสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ไม่ใช่การทำงานเป็นทีมที่มีผู้นำเพียงคนเดียว คนหนึ่ง แต่อาจมีการสลับปรับเปลี่ยนผู้นำ โดยขึ้นกับภาระของงานหรือบริบทของงานนั้น ๆ และ ทีมร่วมแรงร่วมใจ ยังเป็นการทำงานร่วมกันแบบประสานการทำงานให้สอดคล้องกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม เพื่อให้เป้าหมายขององค์กรเสร็จสมบูรณ์ หัวใจของการทำงาน คือ การมีสัมพันธภาพที่ดีของคนในองค์กร ซึ่งเมื่อมีเป้าหมายหลักร่วมกันจะสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของวรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ใน โรงเรียน บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรในพื้นที่ทำงานจริงร่วมกัน อย่างมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้นำร่วม เพื่อร่วมเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพตนเองให้เกิดผลที่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีหัวใจสำคัญคือการใส่ใจดูแล และรับผิดชอบความสำเร็จของผู้เรียนร่วมกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน โดยผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ สัมพันธ์บุญ (2564) ที่พบว่า การมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างค่านิยม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสนับสนุนการเป็นผู้นำร่วมกัน การมีสภาพการณ์ที่สนับสนุนการเป็นชุมชนกัลยาณมิตร และการเป็นทีมร่วมแรงร่วมใจ ส่งผลต่อระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรวรรณ สุขศรี (2565) ที่พบว่า การบริหารโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kamarudin Ismail, Rosnah Ishak, and Siti Hajar Kamaruddin (2021) ที่พบว่า จากการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (CFA) แบบจำลองการปฏิบัติงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหลายมิติ ในบริบทของประเทศมาเลเซีย มีการนำไปปฏิบัติใน 6 มิติ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ภารกิจและค่านิยม ภาวะผู้นำทางวิชาชีพ วัฒนธรรมร่วมกันและการทำงานร่วมกัน วัฒนธรรมส่วนรวมและการทำงาน

ร่วมกัน การแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด บรรยากาศโรงเรียนที่เอื้ออำนวย และ พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลต่อระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของประเทศไทย อยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ อยู่ในเกณฑ์ความสอดคล้อง ระดับดี ทั้งหมด แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตลดา หนูดอนทราย (2562) ที่พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิสิทธิ์ อุคำ (2563) ที่พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สติธย์ กุลสอน (2563) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ สีพันธ์บุญ (2564) ที่พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มากที่สุดคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ แสดงว่า การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ตามผู้นำจะเป็นที่เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อร่วมงานจะมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษามากที่สุด

1.2 จากผลการวิจัย ตัวแปรที่ทำให้เกิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษามากที่สุดคือ วิสัยทัศน์ร่วม แสดงว่า การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมของคนในองค์กร ให้สามารถมองเห็นภาพและมี

ความต้องการที่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน มีผลในการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างมาก

1.3 ผู้บริหาร ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้มีระดับที่สูงขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีแนวคิดเชิงทฤษฎีที่พบว่ามีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

2.2 ควรวิเคราะห์และปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

2.3 ควรขยายขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากขึ้น ในระดับภาคหรือระดับประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและนำผลการวิจัยไปใช้ได้หลากหลายยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาด้วยวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) หรืองานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อค้นพบมาเปรียบเทียบยืนยันพัฒนาต่อยอดเชิงลึกถึงข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จิตลดา หนูดอนทราย. (2562). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลริสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ สีสันบุญ (2564). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ .วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- ไพพกา ผิวดำ. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา. **วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย**, 3(1), 11-18.
- เรวณี ชัยเขารัตน์ (2558) **ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) วิธีสร้างครูสู่ศิษย์**. เอกสารประมวลแนวคิดและแนวทางพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับคณะทำงานโครงการพัฒนาระบบกลไกและแนวทางการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง .(2557). **โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วาสนา ทองทวีอังศ. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิราวรรณ เพ็ชรนาว่า. (2563). **แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถิตย กุลสอน และ คณะ. (2563). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.วารสารงานวิจัยวิทยาลัยสันตพล**. 6(1),123-133.
- สิริพันธุ์สุวรรณมรรคา. (2561). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษา**. ในชุดวิชา23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **คู่มือประกอบการอบรม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา**. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2560). **ตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิสิทธิ์ อุดา. (2563). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- อรรรรณ สุขศรี, สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. **Journal of Buddhist Philosophy Evolved**. 7(1),176-186.
- Kamarudin Ismail, Rosnah Ishak, and Siti Hajar Kamaruddin (2021). Validating Professional Learning Communities Practice Model in a Malaysian Context. **European Journal of Educational Research**. 11(1),393-402.
- Thompson, R. A., Flood, M. F., & Goodvin, R. (2006). **Social support and developmental psychopathology**. In D. Cicchetti & D. Cohen (Eds.), *Developmental Psychopathology* (2nd Ed.), 3. pp. 1-37. New York: Wiley.